

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1974

Vragen van de leden **Tielen** en **Van Eijk** (beiden VVD) aan de Ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, voor Medische Zorg en voor Primair en Voortgezet Onderwijs over *het bericht «Deel huisartsen zwicht voor druk ouders en scholen bij voorschrijven ADHD-medicatie»* (ingezonden 5 juni 2024).

Antwoord van Minister **Dijkstra** (Medische Zorg) (ontvangen 13 juni 2024)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Deel huisartsen zwicht voor druk ouders en scholen bij voorschrijven ADHD-medicatie»?¹

Antwoord 1

Ja, hier ben ik bekend mee.

Vraag 2

Deelt u de mening dat het zorgelijk is dat ouders en scholen druk uitoefenen op huisartsen om medicijnen voor te schrijven? En vindt u het ook zo mogelijk nog zorgelijker dat een deel van de huisartsen hiervoor zwicht en medicatie voorschrijft? Hoe verhouden de uitkomsten van dit onderzoek zich tot de opgave en de afspraken uit het Integraal Zorgakkoord om medicalisering af te remmen?

Antwoord 2

Ik vind het zorgelijk om te horen dat huisartsen aangeven onder druk vanuit de maatschappij (ouder/school) over te gaan tot het voorschrijven van ADHD-medicatie. De beslissing om medicatie voor te schrijven moet altijd gebaseerd zijn op een zorgvuldige medische beoordeling en de specifieke behoeften van het kind of zorgvrager. Ik vind het belangrijk dat er voldoende ruimte en tijd is voor zorgverleners om patiënten te begeleiden bij de juiste behandeling en het daarbij horende medicatiegebruik.

Ik wil ervoor zorgen dat huisartsen de tijd en ruimte krijgen om hun professionele oordeel te gebruiken en hierover het gesprek met de patiënt aangaan. De landelijke invoering van «Meer Tijd voor de Patiënt» in

¹ NOS, 14 mei 2024, «Deel huisartsen zwicht voor druk ouders en scholen bij voorschrijven ADHD-medicatie» (Deel huisartsen zwicht voor druk ouders en scholen bij voorschrijven ADHD-medicatie (nos.nl))

huisartsenpraktijken helpt hierbij. Binnen de visie op de eerstelijnszorg en de farmaceutische zorg heb ik aandacht voor verantwoord gebruik van medicijnen. Zo werk ik samen met het IVM (Instituut Verantwoord Medicijngebruik) en Trimbos-Instituut om oneigenlijk gebruik van ADHD-medicatie terug te dringen door het bewustzijn van en de kennis over gebruik van ADHD-medicatie te vergroten onder zorgverleners, onderwijs- en preventieprofessionals en studenten. Daarnaast wil ik benadrukken dat de inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) toe ziet op de kwaliteit van de geleverde zorg binnen huisartsenpraktijken. De IGJ houdt toezicht op de door de beroepsgroep opgestelde normen en richtlijnen.

Vraag 3

Kunt u op een rijtje zetten wat het aantal ADHD-diagnoses bij kinderen is door de jaren heen sinds 2010? En kunt u ook de cijfers delen van het aantal aan kinderen voorgeschreven recepten voor ADHD-medicatie? Hoe verhouden deze cijfers zich tot andere landen in Europa?

Antwoord 3

In de onderstaande tabel (tabel 1) is het aantal kinderen met ADHD te vinden. Het is hierbij belangrijk te vermelden dat deze aantallen op basis zijn van de ADHD-diagnoses die door de huisarts zijn gesteld. Dit is dus een onderschatting, omdat ook andere zorgverleners deze diagnose kunnen stellen.

Tabel 1: aantal kinderen met ADHD in Nederland. Schatting op basis van Nivel Zorgregistraties.

geslacht	leeftijd	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Man	0-4 jaar	416	422	217	277	308	250	256	242	116	178	155	115
Man	5-9 jaar	7.377	8.929	7.566	7.970	7.668	6.875	7.004	7.395	6.147	6.049	6.066	5.523
Man	10-14 jaar	16.245	18.261	19.028	21.954	23.124	22.950	22.047	23.552	22.844	23.253	21.216	21.367
Man	15-19 jaar	9.734	13.069	14.455	16.012	17.048	19.520	18.912	21.977	21.416	22.384	20.518	20.932
Vrouw	0-4 jaar	92	115	152	54	99	80	109	60	0	83	44	18
Vrouw	5-9 jaar	2.366	2.460	2.370	2.655	2.633	2.196	2.389	2.377	2.123	2.076	2.001	1.964
Vrouw	10-14 jaar	3.913	5.443	6.323	7.576	8.472	7.987	8.210	8.725	7.946	8.515	8.030	8.461
Vrouw	15-19 jaar	3.244	4.466	5.058	6.006	6.577	7.497	8.455	9.898	10.195	10.830	11.527	13.245
Totaal	0-4 jaar	507	537	368	331	408	329	365	302	116	260	199	133
Totaal	5-9 jaar	9.743	11.390	9.936	10.624	10.301	9.071	9.393	9.772	8.270	8.125	8.067	7.486
Totaal	10-14 jaar	20.158	23.704	25.351	29.530	31.595	30.938	30.257	32.277	30.790	31.767	29.246	29.828
Totaal	15-19 jaar	12.978	17.535	19.513	22.018	23.625	27.016	27.366	31.875	31.611	33.215	32.045	34.178
0-19 jaar	Totaal	43.387	53.166	55.168	62.504	65.929	67.354	67.382	74.226	70.787	73.368	69.557	71.625

In de onderstaande tabel (tabel 2) zijn de cijfers te vinden van het aantal aan kinderen voorgeschreven recepten voor ADHD-medicatie. Ook hier is het belangrijk te benoemen dat deze aantallen op basis zijn van de recepten voorgeschreven door de huisarts en niet door een ander specialisme zoals de psychiater. Ik heb op dit moment geen inzicht in hoe de cijfers zich verhouden tot andere landen in Europa.

Tabel 2: aan voorschriften Methylfenidaat. Schatting op basis van Nivel Zorgregistraties.

leeftijd	geslacht	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0-4 jaar	Man	853	896	315	374	775	223	180	110	299	61	207	378
5-9 jaar	Man	83.936	80.774	77.179	81.492	63.537	59.668	74.870	54.321	49.506	47.783	44.894	41.832
10-14 jaar	Man	192.422	203.419	207.747	239.951	188.407	179.483	23.1551	161.275	163.001	156.826	142.710	142.226
15-19 jaar	Man	97.912	109.035	112.841	137.173	107.522	111.721	14.5968	105.807	105.141	101.562	90.357	89.563
0-4 jaar	Vrouw	36	180	91	87	64	70	77	17	0	67	35	0
5-9 jaar	Vrouw	26.103	22.692	23.274	25.011	17.902	14.096	20.719	14.059	14.144	13.875	12.318	12.428
10-14 jaar	Vrouw	51.629	56.016	62.116	77.004	64.573	60.094	75.575	52.106	50.929	50.969	46.283	46.528
15-19 jaar	Vrouw	27.986	31.494	3.3650	42.869	37.889	41.491	56.664	44.391	45.784	46.726	49.531	50.546
0-4 jaar	Totaal	889	1.075	406	461	839	293	257	127	299	127	242	378
5-9 jaar	Totaal	110.039	103.465	100.452	106.504	81.439	73.764	95.588	68.380	63.651	61.658	57.212	54.260
10-14 jaar	Totaal	244.051	259.435	269.863	316.955	252.981	239.578	307.127	213.381	213.930	207.795	188.993	188.754
15-19 jaar	Totaal	125.898	140.529	146.491	180.041	145.411	153.212	202.631	150.198	150.926	148.288	139.888	140.110
0-19 jaar	Totaal	480.878	504.505	517.213	603.961	480.669	466.846	605.603	432.086	428.805	417.868	386.336	383.502

In de onderstaande tabel (tabel 3) is te vinden hoeveel ADHDmedicatie is verstrekt aan kinderen. De cijfers van 2010 – 2012 zijn op deze korte termijn niet voor handen. Ik heb op dit moment geen inzicht in hoe de cijfers zich verhouden tot andere landen in Europa.

Tabel 3: Aantal verstrekkingen van ADHD-medicatie aan kinderen van 6 t/m 17 jaar afgerond naar boven op gehele duizendtallen. (Bron Stichting Farmaceutische Kengetallen)

Jaar	Verstreckte ADHD- medicatie aan kinderen van 6 t/m 17 jaar
2013	746.000
2014	782.000
2015	780.000
2016	740.000
2017	720.000
2018	666.000
2019	654.000
2020	595.000
2021	588.000
2022	583.000
2023	599.000

Vraag 4

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de «Aanpak oneigenlijk gebruik ADHD-medicatie»? In hoeverre zijn de uitkomsten van de verkenning van Het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik (IVM) en het Trimbos Instituut én het programma van toepassing op kinderen in het primair- en voortgezet onderwijs en hun ouders, zorgverleners en onderwijsprofessionals?²

Antwoord 4

De aanpak van oneigenlijk gebruik ADHD-medicatie, ofwel het project «Gezonde Focus», richt zich op het oneigenlijk gebruik door studenten. Het gaat bijvoorbeeld om studenten die voor een tentamenweek (oneigenlijk verkregen) medicatie gebruiken en daarmee hopen zich beter te kunnen concentreren.

In de eerste fase van het project is een aantal activiteiten uitgevoerd om inzicht te krijgen in het profiel van jongeren die ADHD-medicatie oneigenlijk gebruiken. In de onderliggende kennisanalyses is voor een deel breder gekeken dan alleen studenten, en ook gekeken naar kinderen en naar volwassenen.

In de huidige fase van «Gezonde Focus» wordt er gewerkt aan een programma om het bewustzijn van en de kennis over oneigenlijk gebruik van ADHD-medicatie te vergroten onder zorgverleners, onderwijs- en preventie-professionals en studenten. Niet alle informatie is van toepassing op het primair- en voortgezet onderwijs. Zo zijn ouders bij de studentengroep minder in beeld, en is de informatie voor onderwijsprofessionals met name gericht op studiebegeleiders.

Voorlichting voor studenten is mogelijk wel bruikbaar voor middelbare scholieren.

De informatiematerialen voor zorgverleners zijn voor een deel breder toepasbaar dan alleen op studenten. Daarbij gaat het bijvoorbeeld over zorgvuldig beleid bij diagnosticeren van ADHD en het voorschrijven van medicatie. Het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik (IVM) begeleidt in het kader van «Gezonde Focus» onder andere ook FTO-groepen (intervisie-groepen van huisartsen en apothekers over farmacotherapie). Het IVM hoort in die groepen terug dat zorgverleners met elkaar ervaringen uitwisselen over (de druk op) het voorschrijven van ADHD- medicatie.

Vraag 5

Kunt u een overzicht geven van het aantal doorverwijzingen naar de specialistische ggz sinds 2010, uitgesplitst naar leeftijdsgroep? Bent u alsnog bereid om onderzoek te doen naar de groei van doorverwijzingen naar de

² Kamerstuk 29 477, nr. 773

gespecialiseerde ggz en de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen en hierbij zowel kinderen als volwassenen in mee te nemen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Ik kan geen overzicht geven over het aantal doorverwijzingen naar de specialistische ggz sinds 2010 uitgesplitst naar leeftijdsgroep. Wel heeft het Nivel onderzoek gedaan naar het aantal verwijzingen van huisartsen naar verschillende medisch specialisten, waaronder de psychiatrie, per 1.000 ingeschreven patiënten in de periode 2018 – 2022. Deze cijfers gaan over alle leeftijdscategorieën en omvatten zowel verwijzingen naar de basis ggz als de specialistische ggz.³ In het jaar 2022 betrof 7,9% van de verwijzingen naar de psychiatrie voor de diagnose overactief kind/ hyperkinetisch syndroom.

Specialisme	2018	2019	2020 ¹	2021 ¹	2022
Psychiatrie	20,9	19,7	20,6	28,1	30,7

¹ In 2020 en 2021 kunnen de aantallen mogelijk afwijken van eerdere jaren i.v.m. de COVID-19 pandemie.

Uit ander onderzoek van het Nivel bleek dat huisartsen in 2021 meer mensen voor psychische problemen naar de ggz hebben doorverwezen dan in de jaren voor de coronapandemie. De stijging was met name groot bij de jongere leeftijdsgroepen (5 t/m 14 jaar en 15 t/m 24 jaar).⁴ Ook de NZa heeft in maart 2023 gesignaleerd dat het aantal verwijzingen van huisartsen naar de ggz is gestegen. Voor jongeren en jongvolwassenen lag het aantal verwijzingen hoger dan het niveau van een jaar eerder.⁵ Met bovengenoemde onderzoeken van het Nivel is er op dit moment voldoende inzicht in de groei van doorverwijzingen naar gespecialiseerde GGZ en de indicaties die daaraan ten grondslag liggen. Ik ben dan ook niet voornemens om aanvullend onderzoek uit te voeren.

Vraag 6

Op welke manieren wordt onderzocht in hoeverre artsen druk ervaren om misbruik te maken van de mogelijkheid tot het afgeven van medische verklaringen? En wanneer zijn daar resultaten van beschikbaar?

Antwoord 6

Op dit moment wordt dit niet onderzocht. Binnen de beroepsgroep is vastgesteld dat de behandelende arts geen medische verklaringen mag afgeven over eigen patiënten. Een medische verklaring mag alleen worden afgegeven door een onafhankelijke arts.

Vraag 7

Kunt u deze vragen beantwoorden vóór het commissiedebat Eerstelijnszorg van 12 juni 2024?

Antwoord 7

Ja.

³ Cijfers huisartsen – Verwijzingen naar de tweede lijn, NIVEL.

⁴ Kwetsbare groepen in 2021 vaker naar de huisarts voor psychische problemen en typische COVID-19-klachten, NIVEL.

⁵ Monitor Toegankelijkheid van Zorg – 30 maart 2023, NZa.